

POLITOLOGIE

*Kratos
fără demos?*

Pierre Manent
Rațiunea națiunilor.
Reflecții asupra democrației
în Europa
 Colecția „Biblioteca de politică”
 Editura Nemira, 2007

Putere fără popor? Oare acesta să fie modelul politic spre care se îndreaptă Europa? Pierre Manent, cunoscutul autor al *Istoriei intelectuale a liberalismului*, susține această teză în ultima sa carte, despre democrație și națiune în Europa. Volumul, lansat la Gallimard în 2006, provoacă, situându-se adesea în afara ortodoxiei oficiale a discursurilor produse de Bruxelles. Pentru Pierre Manent, tendința actuală a unificării prin ștergerea diferențelor, ilustrată în construcția europeană dar și în mondializarea democratică promovată de Statele Unite, nu e de bun augur. Diferențele există, așa cum există și națiunile, iar încercarea de a le înlătura nu poate fi, în viziunea lui Manent, decât un atentat la adresa democrației înseși. Dacă democrația înseamnă *demos kratos*, puterea poporului, ea nu poate funcționa corect ca sistem politic decât în limitele unui stat-națiune. Or, în acest moment, spune Manent, asistăm în Europa la „dispariția sau demolarea” națiunii, formă politică ce a găzduit timp de multe secole progresele europenilor.

În prezent, puterea pe care o deține Uniunea Europeană este desprinsă de o anumită națiune, ceea ce a dus la separarea democrației de un popor real, iar această situație ar trebui să ne îngrijoreze, crede autorul. Statele Unite, celălalt pilon al „imperiului democratic”, stau mai bine, continuând să fie clădite pe modelul unei națiuni centrale, prezentată ca model și gardian al democrației, dar și ca principal promotor al acesteia în

lume. Cu toate acestea, direcția spre care se îndreaptă cele două modele democratice pare a fi aceeași: construirea unei lumi fără diferențe colective semnificative – o iluzie, în opinia autorului. 11 septembrie 2001 a fost momentul din istoria recentă care a ilustrat cel mai bine acest lucru, semnalând că omenirea e marcată de separații mai profunde decât se credea. Distrugerea Turnurilor Gemene capătă astfel, în viziunea lui Manent, proporțiile unei „catastrofe inaugurale ale unei epoci noi”.

Cartea e structurată în trei părți, dedicate democrației, națiunii și religiei. Toate trei au jucat un rol esențial în construcția a ceea ce înseamnă Europa modernă și toate par a pierde teren în Uniunea Europeană. Europeanii, care sînt pe cale să devină captivi ai unei „finalități fără țintă”, trebuie se reconsidere aceste repere fundamentale ale devenirii lor, pentru a împiedica o fractură între prezent și trecut și o alunecare către irelevanță a noii construcții politice. Apare astfel un cerc vicios, pentru că ruptura cu trecutul, adesea asociat cu crimele, intoleranța și oprimarea, este o condiție esențială pentru integrarea în lumea celor prosperi și tot mai nediferențiați. Renunțarea la iluzia că religia poate fi total separată de politic este o altă idee pe care Manent o susține. Este imposibil să treci cu vederea amprenta creștinismului în istoria, dar și în prezentul Europei, așa cum este imposibil să nu te întrebi cum va putea fi integrată în UE o țară musulmană precum Turcia.

Opțiunile politice ale lui Manent sînt clare: dorește o Europă Unită cu un regim politic care să întărească rolul națiunilor, pledează pentru recunoașterea componentei creștine a identității europene și se opune primirii Turciei în Uniune. Argumentele vin din partea unui adept de seamă al liberalismului politic și sînt minuțios construite, în dorința de a ajuta la găsirea căilor de ieșire din impasul politic cu care se confruntă în prezent Uniunea. Cartea merită atenția tuturor celor preocupați de prezentul și viitorul politic al Uniunii Europene.

Bogdan Barbu

16,89 lei

traducere din limba
 franceză și postfață
 de Cristian Preda